

Zadeva C-158/24 [Rojcki]ⁱ

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

28. februar 2024

Predložitveno sodišče:

Sąd Najwyższy (Poljska)

Datum predložitvene odločbe:

23. september 2022

Tožeča stranka:

J.P.

Tožene stranke:

A.T.

J.B.

Skarb Państwa - Prezes Sądu Okręgowego w O.

Predmet postopka v glavni stvari

Pravno vprašanje, predloženo v odločanje razširjenemu senatu Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), o tem, ali predlog za sklenitev poravnave prekine tek zastaranja terjatve

Predmet in pravna podlaga vprašanja za predhodno odločanje

Vprašanje pravnih učinkov dejanja, s katerim se določi sestava sodišča, če tako določena sestava ni neodvisno, nepristransko sodišče in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče v smislu prava Unije – Člen 267 PDEU

ⁱ Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

Vprašanje za predhodno odločanje

Ali je treba člene 2, 6(1) in (3) ter 19(1), drugi pododstavek, Pogodbe o Evropski uniji v povezavi s členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in členom 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije razlagati tako, da dejanje, s katerim se določi sestava sodišča, kakršno je sklep predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki vodi delo oddelka tega sodišča, nima pravnih učinkov, če tako določena sestava ni neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče v smislu prava Unije, in sicer zlasti zato, ker

a) so v senatu osebe, ki so bile na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovane na način, ki je v očitnem nasprotju z določbami nacionalnega prava o imenovanju sodnikov, kot je bilo ugotovljeno v pravnomočnih odločbah nacionalnega sodišča zadnje instance, pri čemer te osebe tvorijo večino sodnega senata[;]

b) je sestavo sodišča na zgoraj opisani način določil predsednik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki je bil na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovan v enakih okoliščinah, na položaj predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) pa v nasprotju s pravili o imenovanju sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) na položaj predsednika tega sodišča?

Navedene določbe prava Unije

Pogodba o Evropski uniji, člen 2, člen 6(1) in (3), člen 19(1), drugi pododstavek;

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, člen 47;

Pogodba o delovanju Evropske unije, člen 267

Navedeni določbe nacionalnega prava

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (ustava Republike Poljske), členi 10, 173, 179, 186;

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (zakon z dne 8. decembra 2017 o vrhovnem sodišču; v nadaljevanju: zakon o SN), členi 11, 13a, 15(1) in (3), 26(2) in (3), člen 29(4), 72(1), 75(1), točka 5, 75(1a), 80(1);

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. Regulamin Sądu Najwyższego (uredba predsednika Republike Poljske z dne 14. julija 2022 o poslovniku Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)) (Dziennik Ustaw iz leta 2022, pozicija 1489; v nadaljevanju: poslovník SN), člen 84;

Kodeks postępowania cywilnego (zakonik o civilnem postopku; v nadaljevanju: k.p.c.), člen 379, točka 4

Navedena sodna praksa Sodišča

Sodba z dne 5. novembra 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč) (C-192/18, EU:C:2019:924);

Sodba z dne 2. marca 2021, A.B. in drugi (Imenovanje sodnikov vrhovnega sodišča – Pravno sredstvo) (C-824/18, EU:C:2021:153);

Sodba z dne 26. marca 2020, Preveritev Simpson/Svet in HG/Komisija (C-542/18 RX-II in C-543/18 RX-11, EU:C:2020:232);

Sodba z dne 19. novembra 2019, A.K in drugi (Neodvisnost disciplinskega senata vrhovnega sodišča) (C-585/18, C-624/18 in C-625/18, EU:C:2019:982);

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) je s sklepom z dne 16. oktobra 2020 v okviru obravnave kasacijske pritožbe v zadevi v zvezi s plačilom razširjenemu senatu Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) predložilo pravno vprašanje o tem, ali predlog za sklenitev poravnave pretrga zastaranje terjatve.
- 2 Predsednik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki vodi delo civilnega oddelka tega sodišča (v nadaljevanju: predsednik civilnega oddelka), je 18. avgusta 2022 izdal sklep, s katerim je za obravnavo tega pravnega vprašanja določil senat sedmih sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) v sestavi: S.T. (predsednik), Z.X., K.J., Y.S., B.V., C.R., Dariusz Zawistowski (poročevalec).
- 3 Sodnik poročevalec je v dopisu z dne 5. septembra 2022 predsednika civilnega oddelka obvestil, da meni, da se je za obravnavo zadeve ni mogoče sklicati na datum, naveden v razporedu dela, in sicer zato, ker so bile v senat za obravnavo pravnega vprašanja vključene osebe, ki so bile na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovane na predlog Krajowa Rada Sądownictwa (nacionalni sodni svet; v nadaljevanju: KRS), oblikovanega na podlagi ustava z dne 8. decembra 2017 r. o zmanjšanju ustave o Krajowej Radzie Sądownictwa (zakon z dne 8. decembra 2017 o spremembi zakona o nacionalnem sodnem svetu) (Dziennik Ustaw iz leta 2018, pozicija 3; v nadaljevanju: novela z dne 8. decembra 2017). Sodnik poročevalec je opozoril, da je bilo v resoluciji civilnega oddelka, kazenskega oddelka ter oddelka za delovno pravo in pravo socialne varnosti Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) z dne 23. januarja 2020 (BSA I-4110-1/20, OSNC 2020, št. 4, pozicija 34; v nadaljevanju: resolucija treh oddelkov SN), ki ima veljavo pravnega načela in je zavezujoča za vsako sestavo Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ugotovljeno, da je sodišče, v katerega sestavi je oseba, ki je bila na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovana v takih okoliščinah, neustrezno sestavljeno sodišče, zaradi česar je sestava sodišča v nasprotju s pravnimi predpisi v smislu člena 379, točka 4, k.p.c., kar posledično povzroči neveljavnost postopka. V senat, določen za odločanje v zadevi III CZP 43/22, so bile imenovane štiri take osebe, ki tvorijo njegovo večino.

- 4 Sodnik poročevalec se je v navedenem dopisu skliceval tudi na ustaljeno sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju: ESČP), s katero je potrjeno stališče iz resolucije treh oddelkov SN.
- 5 Sodnik poročevalec je navedel, da bo sklep o sklicu seje za obravnavo pravnega vprašanja izdal takoj, ko bo za odločanje v tem postopku določen senat, ki ni v nasprotju s pravnimi predpisi v smislu člena 379, točka 4, k.p.c..
- 6 Predsednik civilnega oddelka je z dopisom z dne 16. septembra 2022 sodnika poročevalca obvestil, da je glede na vsebino njegovega dopisa z dne 5. septembra 2022 spis obravnavane zadeve predal – skupaj z informacijo o tem, da je sodnik poročevalec zavrnil izdajo sklepa o določitvi datuma seje – vodji ustreznega pododdelka. Vodja III. pododdelka je s sklepom z dne 21. septembra 2022 sejo za obravnavo zadeve sklical za 19. oktober 2022.

Kratka obrazložitev predloga

- 7 Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki je predložilo vprašanje za predhodno odločanje, je ugotovilo, da je bilo imenovanje nekaterih oseb, ki so bile določene za člane senata, na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) izvedeno ob hudi kršitvi določb, s katerim je urejen način imenovanja sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), zaradi česar sodega senata, v katerega so bile vključene, ni mogoče šteti za neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče.
- 8 Postavitev vprašanja o veljavnosti sklepa predsednika civilnega oddelka o določitvi sestave sodišča je povezana s potrebo po razjasnitvi, kako je treba v primerih take nepravilne določitve sestave sodišča zagotoviti učinkovito uporabo prava Unije, s katerega določbami se zahteva, da sestava sodišča ustreza standardu nepristranskega, neodvisnega in z zakonom predhodno ustanovljenega sodišča v smislu člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina). Navedeni dvom je posledica dejanj predsednika civilnega oddelka, pri katerih ta organ Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki je pristojen za določitev sestave sodišča, ne uporablja prava Unije in določa sestave, ki ne izpolnjujejo standarda iz člena 47 Listine. V tem kontekstu je pomembno tudi dejstvo, da je bila oseba, ki opravlja funkcijo predsednika civilnega oddelka, na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) prav tako imenovana na podlagi sklepa KRS, oblikovanega na podlagi novele z dne 8. decembra 2017, izvolitev kandidatov za predsednika civilnega oddelka pa je bila opravljena v nasprotju s pravili, s katerimi je urejen postopek v zvezi s tem.
- 9 Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki je predložilo vprašanje za predhodno odločanje, meni, da mora predsednik oddelka Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) kot organ tega sodišča pri določitvi sodnega senata uporabiti pravo Unije in ob upoštevanju načela primarnosti prava Unije zagotoviti njegovo spoštovanje. Zaradi dejstva, da večino sestave Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) tvorijo osebe, ki so bile na mesto sodnika tega sodišča imenovane leta 2018, je težko presoditi,

ali tako oblikovani senat pomeni sodišče, ki izpolnjuje standard iz člena 47 Listine. Zaradi tega je v praksi namreč preprečeno, da bi sodišče v taki sestavi izvajalo kakršna koli sodna dejanja, za sprejetje katerih je potrebna večina glasov članov senata. Takih dejanj prav tako ne sme opravljati sodišče (sodni senat), ki ne upošteva prepovedi *nemo iudex in causa sua*. Iz navedenih razlogov se poraja dvom, ali lahko tak senat učinkovito izpolni obveznost, ki jo ima vsako sodišče (sodni senat), da po uradni dolžnosti preveri, ali je sodišče, ki izpolnjuje standard iz člena 47 Listine.

- 10 Izvajanje dejanj za dosego izpolnitve te obveznosti je povezano s tveganjem disciplinske odgovornosti teh članov senata, ki kot razlog za nepravilnost sestave senata navajajo hudo kršitev določb nacionalnega prava v postopkih imenovanja na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), izvedenih leta 2018. Določbe nacionalnega prava o disciplinski odgovornosti sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) načeloma določajo kazen prenehanja sodniške funkcije (razrešitev) za disciplinske kršitve, pri katerih gre za „zavrnitev izvajanja sodne oblasti“, dejanje ali opustitev, „zaradi katerega je lahko onemogočeno ali bistveno oteženo delovanje sodstva“, dejanje, s katerim se podvomi „o obstoju delovnega razmerja sodnika, veljavnosti imenovanja sodnika ali legitimnosti ustavnega organa Republike Poljske“. Zato je presoja veljavnosti sklepa predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) o oblikovanju senata vprašanje, ki se nanaša tudi na varstvo sodniške neodvisnosti teh članov senata, ki glede načina vodenja teh postopkov uveljavljajo očitke v zvezi z neustreznim oblikovanjem razpravnega senata.
- 11 Tudi to, da sodnik mora sodelovati v sodnem senatu, ki ne izpolnjuje standarda neodvisnega, nepristranskega in z zakonom predhodno ustanovljenega sodišča, je okoliščina, ki posega v neodvisnost vsakega člana senata, ki to nepravilnost zatrjuje kot oviro za odločanje. Zaradi prepričanja sodnika, da senat, katerega člen je, ne izpolnjuje standarda iz člena 47 Listine, zaradi česar strankam postopka ni zagotovljena pravica do poštenega sojenja, se lahko – prav tako po mnenju samega sodnika – porodi dvom, ali tak sodnik s tem, da vztraja kot član takega senata, ohranja atribut neodvisnosti. Zato je treba zagotoviti mehanizem, na podlagi katerega bo mogoče temeljito preveriti, ali konkretna sestava sodišča izpolnjuje standard iz člena 47 Listine. Razlaga določb prava Unije, navedenih v vprašanju za predhodno odločanje, je še posebej pomembna, ker v nacionalnem pravu ni učinkovitega pravnega sredstva, ki ga lahko uporabi sodnik, ki s sklicevanjem na določbe prava Unije trdi, da pomeni nepravilnost imenovanja članov senata, katerega član je, oviro za odločanje.
- 12 Sodniki, ki so bili za člane senata določeni skupaj z osebami, ki so bile nepravilno imenovane v funkcijo sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), vlagajo predloge za izločitev teh oseb iz odločanja. Vendar se taki predlogi, vloženi v zadevah, ki se obravnavajo v okviru civilnega oddelka, zavržejo in niso predmet vsebinske obravnave. S to prakso je tem sodnikom odvzeto vsakršno pravno sredstvo za sprožitev postopka, v katerem bi bilo mogoče presoditi utemeljenost njihovih očitkov.

- 13 Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki o pravnem vprašanju, ki mu je bilo predloženo v razjasnitev, odloča v razširjenem senatu, lahko sprejme resolucijo in ji prizna veljavo pravnega načela. Ta resolucija je nato zavezujoča za vse sestave Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). Zato je izdaja take resolucije pomembna za način, kako Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) odloči v vsaki posamezni zadevi, v kateri se uporabljajo določbe, katerih razlago je opravilo Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). Treba je upoštevati, da Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) odloča o pravnih sredstvih na področjih, ki so urejena s pravom Unije.
- 14 Predložitveno sodišče ob sklicevanju na ustaljeno sodno prakso Sodišča opozarja, da imajo v skladu s členom 19 PEU sodišča držav članic nalogo zagotoviti polno uporabo prava Unije v vseh državah članicah in sodno varstvo pravic, ki jih imajo posamezniki na podlagi prava Unije. Opozarja tudi na to, da ima v skladu s členom 47 Listine vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče.
- 15 V zvezi s tem se sklicuje tudi na standard iz člena 6(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP) ter navaja sodbo ESČP z dne 1. decembra 2020 v zadevi Gudmundur Andri Astradsson proti Islandiji.
- 16 To, da bo zaradi senata, ki je bil določen za odločanje v zadevnem postopku, ta postopek neveljaven, izhaja iz resolucije treh oddelkov SN. Ta resolucija ima veljavo pravnega načela in je – kljub odločbi Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) z dne 20. aprila 2020 (U 2/20, OTK-A 2020, pozicija 61) – zavezujoča za vsako sestavo Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). V zvezi s tem se predložitveno sodišče strinja z argumentacijo, podano zlasti v obrazložitvi resolucije senata sedmih sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) z dne 22. junija 2022 (I KZP 2/22, OSNKW 2022, št. 6, pozicija 22), obrazložitvi resolucije Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) z dne 5. aprila 2022 (III PZP 1/22) in sodbah ESČP z dne 22. julija 2021, št. 43447/19, Reczkowicz proti Poljski, z dne 8. novembra 2021, št. 49868/19 in 57511/19, Dolińska-Ficek in Ozimek proti Poljski, ter z dne 3. februarja 2022, št. 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. proti Poljski.
- 17 Posledice neveljavnosti takega postopka niso odpravljene s tem, da lahko stranke postopka uporabijo sredstvo (tako imenovani test nepristranskosti sodnika) iz člena 29 od (4) do (25) zakona o SN, kakor je bil spremenjen z zakonom z dne 9. junija 2022 (Dziennik Ustaw, pozicija 1259). V tej ureditvi je namreč določeno dodatno pravno sredstvo, v zvezi s katerim veljajo omejitve, ki se nanašajo na rok in podlago za njegovo vložitev; vendar zaradi tega ne smejo biti omejene pravice strank ter pristojnosti sodišča, ki obravnava zadevo, in obveznosti, ki jih ima v zvezi z ugotavljanjem, ali sestava sodišča izpolnjuje zahteve iz člena 47 Listine in člena 6(1) EKČP.
- 18 Predložitveno sodišče se sklicuje tudi na prvo od vprašanj, postavljenih v zadevi C-658/22, ki se neposredno nanaša na status senatov Sąd Najwyższy (vrhovno

sodišče), čeprav je bila njegova predložitev povezana z ugotovitvijo v sklepu z dne 2. septembra 2021, da so bile osebe, na katere se nanaša resolucija treh oddelkov SN, na položaj sodnika tega sodišča imenovane ob hudi kršitvi prava. Predložitveno sodišče se v celoti strinja z argumentacijo, ki je bila v zvezi s tem podana v predložitveni odločbi v zadevi C-658/22.

- 19 Predložitveno sodišče opozarja tudi na kršitev pravil o načinu izvolitve kandidatov za položaj predsednika civilnega oddelka, ki pomeni dodaten dejavnik, zaradi katerega bi po mnenju posameznikov lahko nastali utemeljeni dvomi o neodvisnosti in nepristranskosti oseb, ki tvorijo sodni senat, ustvarjen na podlagi njegovega sklepa. Če je nepravilno oblikovan sodni senat določen s sklepom predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki je ena od oseb, ki so bile na mesto sodnika tega sodišča prav tako imenovane ob hudi kršitvi določb o imenovanju sodnikov in v okoliščinah, ki so enake tem, v katerih so bile imenovane osebe, ki so bile na podlagi njegovega sklepa določene za člane senata, se zaradi takega dejanja lahko le okrepi prepričanje posameznikov, da sestava sodišča ne izpolnjuje standardov neodvisnega, nepristranskega in z zakonom predhodno ustanovljenega sodišča. S takšnim načinom oblikovanja senatov se vzbujata vtis, da gre za poskus legitimiranja posledic nepravilnega postopka imenovanja.
- 20 V skladu s členom 15 zakona o SN kandidate za mesto predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) izvoli skupščina sodnikov ustreznega oddelka (v nadaljevanju: skupščina). Skupščina je organ Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) in jo sestavljajo vsi sodniki sestave oddelka. Izvolitev kandidatov na mesto predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) se opravi v sestavi, ki je reprezentativna za sestavo oddelka Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), izvede pa se z ustrezno večino glasov članov skupščine.
- 21 Skupščina sodnikov civilnega oddelka Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki je bila sklicana zaradi izvolitve kandidatov za predsednika civilnega oddelka, je 29. junija 2021 z večino glasov sprejela sklep o preložitvi zasedanja skupščine do končanja postopkov, ki so tedaj tekli pred Sodiščem v zadevi Komisija/Poljska (C-791/19) in zadevah, ki so bile začete na podlagi vprašanj za predhodno odločanje (zadevi C-487/19 in C-508/19), ker je presodila, da bo njihov rezultat vplival na potek postopka izvolitve kandidatov. Mandat predsednika civilnega oddelka, sodnika Dariusza Zawistowskega, je prenehal 31. avgusta 2021.
- 22 Predsednik Republike Poljske je vodenje civilnega oddelka zaupal prvemu predsedniku Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). S tem je prišlo do dejanske združitve funkcije prvega predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) in funkcije predsednika civilnega oddelka tega sodišča; ta možnost v zakonu o SN ni določena. Iz vsebine člena 11 tega zakona izhaja, da so prvi predsednik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) in predsedniki Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) ločeni organi tega sodišča. Obenem je zaradi obsega pristojnosti, ki jih ima predsednik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), izključeno, da bi jih lahko izvajal prvi predsednik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). Člena 13a zakona o SN, na

podlagi katerega lahko predsednik Republike Poljske izvajanje dolžnosti predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) zaupa določenemu sodniku Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ni mogoče razumeti tako, da lahko predsednik Republike Poljske kot organ izvršilne oblasti izmed sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) konkretno osebo izbere brez upoštevanja celotne zakonske ureditve o organizaciji Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). Na to, da je predsednik Republike Poljske izvajanje dolžnosti predsednika civilnega oddelka nepravilno zaupal osebi, ki je bila prej imenovana na položaj prvega predsednika tega sodišča, je bilo opozorjeno na skupščini 7. septembra 2021.

- 23 Pooblastilo, ki ga ima predsednik Republike Poljske na podlagi člena 13a v povezavi s členom 15 zakona o SN, da nekemu zaupa izvajanje dolžnosti predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), je izraz kršitve ustavnega načela ločitve sodne in izvršilne veje oblasti in neodvisnosti sodne od izvršilne veje oblasti. Na podlagi določb ustave, s katerimi je urejen obseg pristojnosti predsednika Republike Poljske, ta kot organ izvršilne oblasti ne more samostojno odločati, kateri konkretni sodniki naj prevzamejo funkcije, na podlagi katerih lahko izvršujejo pooblastila organov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). V členu 144(3), točka 23, ustave je določeno le, da predsednik Republike Poljske imenuje predsednike Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče); za to pa je potrebno, da kandidate za ta položaj izvoli organ, sestavljen iz sodnikov (skupščina sodnikov). Le v primerih iz člena 144(3) ustave za veljavnost uradnih aktov predsednika Republike Poljske ni potreben podpis predsednika sveta ministrov. To, da predsednik Republike Poljske določenemu sodniku zaupa izvajanje dolžnosti predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ne pomeni izvajanja pooblastila iz člena 144(3), točka 23, ustave, zaradi česar je pri tem potrebno sodelovanje predsednika Republike Poljske in predsednika sveta ministrov. Obenem tovrstni uradni akt najvišjih organov izvršilne veje oblasti, ki nima jasne ustavne podlage, ni utemeljen s potrebo po zagotovitvi pravilnega delovanja oddelka Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) v primeru izteka mandata predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki vodi delo tega oddelka. V organizacijskih predpisih je namreč izrecno določeno, kdo v takem primeru nadomešča predsednika, ki vodi oddelek Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče).
- 24 Iz določb ustave, razlaganih v skladu z načelom delitve oblasti in ob upoštevanju določbe, s katero je izrecno vzpostavljena ločenost sodne veje oblasti (člen 173), ni mogoče izpeljati, da lahko predsednik Republike Poljske kot organ izvršilne oblasti s svojimi uradnimi akti kakor koli vpliva na postopek izvolitve kandidatov za položaj predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). V primeru volitev, ki so bile v okviru civilnega oddelka opravljene leta 2021, je bil sklep predsednika Republike Poljske o tem, da se vodenje dela tega oddelka zaupa prvemu predsedniku Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), izdan že med postopkom o izvolitvi kandidatov, in sicer po sklepu skupščine o preložitvi zasedanja. V praksi je bila posledica izdaje sklepa predsednika Republike poljske ta, da je bila onemogočena uporaba ureditve iz organizacijskih predpisov, na podlagi katere se določi oseba, ki v obsegu, ki se nanaša na vodenje dela oddelka, nadomešča predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) po izteku njegovega mandata. To

je bistveno vplivalo na potek postopka izvolitve kandidatov za položaj predsednika civilnega oddelka.

- 25 Prvi predsednik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), T.M., kot oseba, ki jo je predsednik Republike Poljske določil za vodenje dela civilnega oddelka (v nadaljevanju: predsednica skupščine), je za 7. september 2021 sklicala skupščino za izvolitev kandidatov na položaj predsednika civilnega oddelka kljub protestu večine članov skupščine, ki so se sklicevali na vsebino sklepa skupščine z dne 29. junija 2021 in dejstvo, da postopki pred Sodiščem še niso bili končani. Predsednica skupščine na zasedanju skupščine 7. septembra 2021 prav tako ni dala na glasovanje formalno vloženga predloga za preložitev tega zasedanja. Zaradi tega trinajst sodnikov, ki so bili na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovani pred letom 2018 in ki so predstavljali večino članov skupščine, ni sodelovalo v zasedanju skupščine. Posledica tega je bila, da ni bilo zahtevanega kvoruma. Podoben položaj je nastal 16. septembra in 27. septembra 2021.
- 26 Po koncu skupščine 7. septembra 2021 so sodniki, ki so vložili predlog za preložitev zasedanja, podali izjavo, v kateri so med drugim navedli, da sklep skupščine z dne 29. junija 2021 ni bil razveljavljen, da še vedno velja in da razlogi za njegovo sprejetje niso prenehali ter da predsednica skupščine 7. septembra 2021 ni dala na glasovanje pravilno vloženga predloga za preložitev skupščine.
- 27 Za izvedbo skupščine 27. septembra 2021 je zadostovala udeležba tretjine sodnikov civilni oddelka. Ureditev, na podlagi katere je bilo to mogoče, je bila uvedena z novelo zakona o SN, ki je bila od uveljavitve leta 2017 večkrat dopolnjena. Znižanje kvoruma, potrebnega za izvolitev kandidatov za položaj predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), do ene tretjine vseh sodnikov oddelka Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) vzbuja resne pomisleke glede pravilnosti volitev, izvedenih ob uporabi te ureditve.
- 28 Na zasedanju skupščine 27. septembra 2021 predsednica skupščine ni dala na glasovanje niti predloga za preložitev zasedanja skupščine vsaj do 7. oktobra 2021 – in sicer glede na napoved, da bo sodba Sodišča v zadevi C-487/19 izdana 6. oktobra 2021 – niti predloga, naj se predsedniku Republike Poljske predlaga, naj prvega predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) odpokliče s funkcije osebe, ki vodi delo civilnega oddelka.
- 29 Volitev kandidatov za položaj predsednika civilnega oddelka, opravljenih 27. septembra 2021, so se udeležili le člani skupščine, ki so bili na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovani na podlagi sklepa KRS, oblikovanega v skladu z novelo z dne 8. decembra 2017. Zahtevani kvorum za izvedbo skupščine v tej sestavi je bil zagotovljen s tem, da je prvi predsednik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) osebi, ki sta bili prej imenovani na mesto sodnika v oddelku za izredni nadzor in javne zadeve (B.V. in Z.H.), ter osebo U.C., ki je bila prej imenovana na mesto sodnika v disciplinskem oddelku, premestil v civilni oddelek.

- 30 Izvolitev kandidatov za položaj predsednika civilnega oddelka je bila torej opravljena v nasprotju s stališčem večine sodnikov, ki sestavljajo civilni oddelek, in v nasprotju s pravili, s katerimi je urejeno delovanje skupščine, ki je organ Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). Iz zgoraj opisanega poteka skupščine, na kateri so bili leta 2021 izvoljeni kandidati za položaj predsednika civilnega oddelka, je razvidno, da pravila o pravilnem poteku skupščine niso bila upoštevana. Zaradi kršitve teh pravil se skupščine večina njenih članov z glasovalno pravico ni mogla udeležiti in niso mogli predlagati kandidatov za položaj predsednika civilnega oddelka. Po tem, ko je bil leta 2021 imenovan predsednik civilnega oddelka, je bila spremenjena celotna dotedanja struktura civilnega oddelka Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). Vsi dotedanji vodje oddelkov, ki so bili na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovani pred letom 2018, so bili odpoklicani s položajev predsednikov oddelkov, ki so bili nato v celoti zapolnjeni z osebami, ki so bile na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovane na podlagi sklepa KRS, oblikovanega v skladu z novelo z dne 8. decembra 2017.
- 31 Zaradi okoliščin izvolitve kandidatov za položaj predsednika civilnega oddelka v letu 2021 in tega, da so bili ti kandidati določeni izključno iz kroga oseb, ki so bile na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovane na podlagi sklepa KRS, oblikovanega v skladu z novelo z dne 8. decembra 2017, se po mnenju posameznikov lahko porodijo dvomi o tem, ali je predsednik civilnega oddelka, ki ga je izmed teh kandidatov imenoval predsednik Republike Poljske, od izvršilne veje oblasti neodvisen organ Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), katerega neodvisnost je eden od bistvenih dejavnikov za zagotovitev, da bodo sklepi o določitvi sestav izdani tako, da bo šlo pri teh sestavah za sodišče, ki ustreza standardu neodvisnega, nepristranskega in z zakonom predhodno ustanovljenega sodišča.
- 32 Iz zgoraj navedenih razlogov se je predložitvenemu sodišču porodil dvom, ali ima glede na določbe prava Unije, navedene v vprašanju za predhodno odločanje, sklep predsednika civilnega oddelka o določitvi sodnega senata, katerega večino tvorijo osebe, ki so bile na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovane na predlog KRS, oblikovanega v skladu z novelo z dne 8. decembra 2017, pravne učinke. Odgovor na to vprašanje je pomemben za presojo, ali lahko – glede na to, kako je bil v tej zadevi določen sodni senat – sodišče v taki sestavi veljavno presoja svoj status, kar zadeva izpolnjevanje standarda neodvisnega, nepristranskega in z zakonom predhodno ustanovljenega sodišča. Določanje razširjenih senatov (senatov sedmih sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)) na način, kakršen je bil uporabljen v obravnavani zadevi, je sedaj stalna praksa, ki jo uporablja predsednik civilnega oddelka. Trenutno so v vseh zadevah, v katerih je treba razjasniti pravna vprašanja, o katerih naj bi presojali razširjeni senati, ti določeni na podoben način kot v obravnavani zadevi.
- 33 Predložitveno sodišče meni, da bi moral predsednik civilnega oddelka kot organ Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki je v skladu z zakonom med drugim pooblaščen za določitev senatov, v tem okviru sklepe izdajati v skladu s pravom Unije in sodne senate določiti le tako, da bi sodišče, ki ga sestavljajo osebe,

imenovane v senat, ustrezalo standardu iz člena 47 Listine. Razlaga prava Unije, ki jo je v zvezi s tem standardom opravilo Sodišče, je zavezujoča za vsako sodišče države članice Evropske unije in jo mora pri izdaji sklepa o določitvi sodnega senata upoštevati tudi organ Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), kakršen je predsednik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). Pri tem gre za dejanje, ki neposredno vpliva na potek postopka, saj je v civilni pravdi posledica imenovanja sodnega senata, ki je v nasprotju s pravnimi določbami, neveljavnost postopka (člen 379(4) zakonika o civilnem postopku). Sklep predsednika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) o določitvi senata je dejanje, s katerim se oblikuje sestava sodišča, in ima podoben pomen kot sodno dejanje sodišča, kakršno je sklep o izločitvi sodnika. Predmet in namen obeh dejanj bi morala biti pravilno oblikovanje sestave sodišča. S tega vidika dejanje, pri katerem gre za določitev sodnega senata, glede na svojo obliko (sklep) in procesne učinke ne more biti izvzeto iz presoje sodišča, ki mora po uradni dolžnosti ugotoviti, ali njegova sestava ustreza standardu nepristranskega, neodvisnega in z zakonom predhodno ustanovljenega sodišča.

- 34 Predložitveno sodišče se v zvezi s tem sklicuje na sodbo Sodišča z dne 6. oktobra 2021, W.Ż. (Senat za izredni nadzor in javne zadeve vrhovnega sodišča – imenovanje) (C-487/19, EU:C:2021:798). Meni, da govori presoja iz te sodbe v prid stališču, da obstajajo razlogi za to, da se enaka presoja opravi v zvezi s sklepi, ki jih izdajo organi sodišča (predsednik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)) in na podlagi katerih se določi sestava sodišča. Tako stališče se zdi še posebej utemeljeno, če v nacionalnem pravu ni ustreznega pravnega sredstva, zaradi česar je sodišču onemogočena ali znatno otežena – zaradi načina oblikovanja njegove sestave – učinkovita uporaba prava Unije, kar zadeva njegovo obveznost ugotavljanja, ali je neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče, in s tem zagotovitev, da se v tem okviru prednostno uporabi pravo Unije.